

Η Γεροσκήπου πήρε το όνομά της από τους ιερούς κήπους, που βρίσκονταν στα χώματα της κατά την αρχαιότητα και ήταν αφιερωμένοι στη Θεά Αφροδίτη. Ακόμη και σήμερα με το όνομά Γεροκηπιά είναι γνωστή μια μεγάλη περιοχή στα νότια του χωριού κοντά στη θάλασσα. Από τους Ιερούς Κήπους ξεκινούσε η πομπή για τις τελετές προς τιμή της Θεάς Αφροδίτης που γίνονταν στο ναό της στα Κούκλια.

Η Γεροσκήπου διαθέτει σημαντικά ιστορικά μνημεία, τα οποία προκαλούν το ενδιαφέρον πολλών ξένων αλλά και ντόπιων περιηγητών. Ανάμεσα σ' αυτά ξεχωριστή θέση κατέχουν δύο γραφικές βρύσες, η Βρύση της Πλατείας και η Κάτω Βρύση.

Η Βρύση της Πλατείας και η Κάτω Βρύση

Το χωριό μέχρι τη δεκαετία του 1970 διέθετε τρεις πολύ ωραίες και γραφικές βρύσες, από τις οποίες σήμερα σώζονται μόνο δύο, αφού η τρίτη λένε πως έχει κατεδαφιστεί.

Η ωραιότερη από αυτές ήταν η Βρύση της Πλατείας που υπάρχει μέχρι σήμερα και είναι κτισμένη σε σχήμα κορώνας. Τη βρύση αυτή έκτισε το 1917 με δαπάνη των κατοίκων ο εξαίρετος τεχνίτης της εποχής Μιχάλης Κοντός. Είναι έργο - μνημείο πρωτότυπο, μοναδικό και ανεπανάληπτο. Από αυτή υδρεύετο το χωριό. Όμως η βρύση χρησιμοποιούσαν και για να ποτίζονται τα ζώα.

Η πιο ξακουστή και πιο επιβλητική όμως είναι η Κάτω Βρύση. Το νερό της έρχεται υπόγεια από κάποιο σημείο που βρίσκεται περίπου εκατό μέτρα βόρεια του υφιστάμενου υπεραστικού δρόμου και διασχίζει το χωριό. Το νερό περνά κάτω από μια υπόγεια σήραγγα (λαούμι) όπου υπάρχει υποσύστημα νυχτερίδας. Η παράδοση θέλει το νερό αυτό όχι μόνο ως αγίασμα αλλά και ως νερό των Λουτρών της Αφροδίτης.

Αυτό είναι ένα αρχαίο υδραγωγείο που από την αρχαιότητα μέχρι τα τελευταία χρόνια πότιζε ανθρώπους και ζωντανά της περιοχής και το περισσευούμενο νερό άρδευε περβόλια και κήπους.

Επίσης το νερό της Κάτω Βρύσης, προερχόμενο από υπόγεια υδροφόρα στρώματα, που βρίσκονταν κάτω από την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, θεωρήθηκε ιαματικό και οι κάτοικοι του χωριού έπλεναν μ' αυτό τα μάτια τους.

Σύμφωνα με όσα θυμούνται οι παλιότεροι πριν από αρκετές δεκαετίες εκεί ήταν η αρχή της σήραγγας και υπήρχε πετρόχτιστη σκάλα που οδηγούσε στην πηγή του νερού. Απ' εκεί 'έπαιρναν το νερό τους οι κάτοικοι της γύρω περιοχής. Εκεί υπήρχαν ακόμη γούρνες που με τη χρήση κάδου γέμιζαν με νερό για τα ζώα.

Στο σημείο που τρέχει τώρα η βρύση, προτού κτιστούν οι καμάρες με τις βρύσες και το 'πλυντήριο' του χωριού υπήρχε ένα μεγάλο σπήλαιο που στο δάπεδό του δημιουργούταν μια μεγάλη λίμνη. Δύο δρόμοι με πλακόστρωτα σκαλοπάτια που οδηγούσαν τους κατοίκους του χωριού στη Βρύση για να πάρουν νερό και τις οικοκυρές για να πλύνουν τα ρούχα της οικογένειας. Το πλύσιμο των ρούχων συνεχίστηκε μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1950, όταν το διασωλημένο νερό διακλαδώθηκε σε κάθε σπίτι. Εκεί υπήρχαν οι αναγκαίες γούρνες όπου οι γυναίκες έπλεναν τα ρούχα χρησιμοποιώντας τις παραδοσιακές 'φασούτες' και την πατροπαράδοτη 'αλουσίβα', δηλαδή νερό που περιείχε στάχτη. Η αλουσίβα ζεσταινόταν μέσα σε μεγάλα καζάνια. Μετά το πλύσιμο τα ρούχα μεταφέρονταν στο σπίτι μέσα σε 'κοφίνιες'

Το περίσσειμα του νερού πήγαινε σε λίμνες που βρίσκονταν νοτιότερα της Κάτω Βρύσης για το πότισμα των περιβολιών. Το νερό μεταφερόταν με ειδικό σύστημα διανομής που αποτελείτο από πήλινες σωλήνες (ντούγκια) και πετραύλακα. Ένα τέτοιο πετραύλακο που κτίστηκε στις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας μετέφερε το νερό της Κάτω Βρύσης σε λίμνη που βρισκόταν δίπλα από το νερόμυλο που διασώζεται στο χώρο του Γυμνασίου Γεροσκήπου.

Την Κάτω Βρύση επισκέφτηκαν κατά καιρούς διάφοροι ξένοι και Έλληνες περιηγητές, που μας άφησαν πολύ ενδιαφέρουσες και αξιόλογες περιγραφές. Ο Ισπανός περιηγητής Badia-y-Leyblich, που επισκέφθηκε τη Γεροσκήπου το 1805 με το ψευδώνυμο Ali Bey γράφει: «Ακριβώς κάτω από το χωριό της Γεροσκήπου, στον Κήπο, είναι η κύρια πηγή. Αυτή πηγάζει από την πλαγιά του βράχου και δίνει εξαιρετικό και άφθονο νερό όπως όλες οι πηγές του κήπου.»

ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ ΣΤΕΛΛΑ
B9 ΛΥΚΕΙΟ ΚΥΚΚΟΥ
2006